

Finlandia-palkinnon näkymättömämmät toverit

Suomessa jaetaan noin 100 kirjallisuuspalkintoa, joista suuresta osasta kukaan ei tiedä mitään.

Jyväskylä Jan Salminen

Käsi pystyy – kuinka moni tiesi, että lauantaina jaettiin kirjallisuuden Atorox-palkinto?

Atoroxia on jaettu yhtä kauan kuin Finlandia-palkintoa, mutta suurelle yleisölle Atorox on tuntematon ilmiö. Kyseessä on Turun Science Fiction -seuran jakama tunnustus parhaalle edellisenä vuonna kotimaassa julkaistulle tieteis- tai fantasianovellille.

Tämävuotinen Atorox-voittaja on oululainen **Heikki Nevala**, jonka novelli *Koneesta sinä olet tullut* voitti viime vuonna *Portti*-lehden vuosittain järjestämän kirjoituskilpailun ja tuli julkaistuksi samaisessa lehdessä. Nevala on kirjoittanut 12 vuotta, ja ensimmäisen novellinsa hän sai julki vuonna 2004. Tulevana syksynä julkaistaan Nevalan esikoisteos, vielä nimeämätön novellikokoelma.

–Kyllähän Atoroxin voittaminen on tärkeää. Se on merkittävä palkinto ja tietynlainen tapaus, Nevala sanoo.

Tunnetuin Atorox-voittaja lienee Finlandiallakin palkittu **Johanna Sinisalo**, joka on saanut pystin peräti seitsemän kertaa 1980-luvulta alkaen. **Pasi Ilmari Jääskeläinen** on saanut palkinnon kolmesti, **Anne Leinonen** kahdesti.

Kuten monet muutkin marginaaliset kirjallisuuspalkinnot, Atorox saa tavattoman vähän huomiota lehdistössä. Voittaja kuitataan yleensä huomaa-

mattomalla pikku-utisella – *Hämeen Sanomissa* Atorox on mainittu 2000-luvun aikana vain kolmesti tätä ennen – sääennusteiden ja ilmoitusten välissä.

Voitostaan onnellinen Heikki Nevala suhtautuu Atoroxin vähäiseenkin huomioon myönteisesti.

–On hyvä, että se mainitaan edes pienellä pätkällä. Voisi olla, ettei siitä kerrota mitään.

Nevalaisen kirjoittaminen lähti liikkeelle H.P. Lovecraftin novellien lukemisesta. Hän kiinnostui kauhun kirjoittamisesta, ja on vähitellen laajentanut tieteiskirjallisuuteen. Hän on kirjoittanut paljon zombinovelletteja, joista yksi on julkaistu Turbator-kustantamon antologiassa *Tuhansien zombien maa*.

Tuskinpa voittajanovellin julkaiseen Portti-lehden myynti kauheasti tästä nousee.

Turun Science Fiction -seuran varapj
Pasi Karppanen

Pysti herättää intohimoja

Turun Science Fiction -seuran **Pasi Karppanen**, **Leila Paananen** ja **Nadja Sokura** ovat hekin

huomanneet, ettei Atoroxia juuri tunneta.

–Omat sukulaiseni ovat kysyneet, mikä se on, seuran Atorox-vastaava Sokura sanoo.

Tieteis- ja fantasiakirjoittajien sijaan tuntevat palkinnon hyvin.

–Alan sisällä sillä on todella suuri painoarvo, ja se herättää todennäköisesti enemmän intohimoja kuin finlandiat sun muut, Karppanen sanoo.

Hän huomauttaa, että Atorox ei ole myynninedistämispalkinto.

–Tuskinpa voittajanovellin julkaiseen Portti-lehden myynti kauheasti tästä nousee, Karppanen lohkaisee.

Tämänvuotisen Atorox-kisan toiseksi tuli neljä romaania Like-kustantamon kautta julkaissut kirjailija **J. Pekka Mäkelä**, joka löytää pienten kirjallisuuspalkintojen kiistattoman edun.

–Kustannuskenttä pyörii paljon romaanin ympärillä, joten palkinnot ovat hyvä keino kiinnittää huomiota novelliikkaan, Mäkelä sanoo.

Palkintojen luvattu maa

Suomi on kirjallisuuspalkintojen luvattu maa, sillä erilaisia palkintoja jaetaan täällä toistasataa.

Julkisuusarvoltaan suurin on Finlandia-palkinto, jonka tuntevat kaikki. Lähes 100 palkintoa jaetaan joka vuosi, ja lisäksi moni palkinto jaetaan joka toinen,

kolmas, neljäs tai viides vuosi.

Tilastokeskuksen työntekijöitä lukuun ottamatta harva pysyy kartalla siitä, kuinka paljon ja mitä palkintoja jaetaan. Palkinnot ja niiden jakajat vaihtuvat ja kuihtuvat. Vanhoja katoaa, ja uusia tulee tilalle. Osa palkinnoista on alueellisia, osa valtakunnallisia.

Jotkut keskittyvät sisältöön ja toiset – kuten Vuoden kaunein kirja -palkinto – ulkoasuun. Eräillä palkinnoilla palkitaan kirjailijoita, toisilla kustannustoi- mittajia, kolmansilla kääntäjiä. Eräs kirjakauppa palkitsee Vuoden lukijan, ja kirjastoalalla palkitaan kuulemma epävirallisesti vuoden varastetuin kirja.

Palkinnot hyödyttävät kaikkia osapuolia. Jokainen tunnustus vahvistaa kirjailijan asemaa, ja usein tunnustuksen kylkiäisenä tulee rahaa. Palkinnon myöntäjä taas saa myönteistä ja ilmaista julkisuutta, mistä etenkin kaupalliset toimijat hyötyvät – Olvi-säätiön kirjallisuuspalkinto tai Helsingin Sanomien kirjallisuuspalkinto saavat nekin runsaasti julkisuutta.

Lukijan kannalta palkintojen hyöty on, että ne nostavat kiinnostavia kirjoja esiin. Suomessa julkaistaan vuosittain noin 10 000 kirjanimikettä, joten vaikka 100 kirjapalkintoa vuodessa voi tuntua hurjalta määrältä, niidenkään avulla valokeilaa ei saada kuin mitättömään murto-osaan julkaistuista teoksista. (HäSa)

JAN SALMINEN / HÄS

Pääpalkinto. Heikki Nevala voitti tämänvuotisen Atorox-palkinnon. Savisen patsaan tekijä on turkulainen taiteilija Outi Kurkijärvi. Palkinto on saanut nimensä ja ulkoasunsa Outsiderin eli kirjailija Aarne Haapakosken luomasta Atorox-robottihahmosta.

► Muutamia kirjallisuuspalkintoja

- Einari Vuorela –runopalkinto
- Ekonomiliiton palkinto Suomen parhaasta yrityskirjasta
- J. A. Hollon palkinto
- Kaarlen päivän palkinto
- Kirjapöllö-patsas
- Kuvastaja
- Maurice de Coppet'n palkinto
- Nuori Aleksis –palkinto
- Pertsas ja Kilu –palkinto
- Tirlittan-palkinto
- Tollanderin palkinto
- Vuoden johtolanka
- Vuoden keittokirja